

PADESÁT LET ČESKÉHO KLUBU FOTOGRAFŮ AMATÉRŮ V PRAZE

Ing. Jaroslav Krupka

V době, kdy se amatéři v cizině již sdružovali ke společné práci v klubech a vznikalo hnutí za uměleckou fotografii, bylo u nás ještě málo amatérů. Teprve v letech osmdesátých začala i u nás fotografie vnikati do širších vrstev laických a přibývalo fotografů amatérů.

Tehdy v malém kroužku pražských amatérů vznikla myšlenka založiti také u nás klub fotografů amatérů. Nejdříve se jich několik scházelo u obchodníka K. E. Pražáka a vyhledávali v okruhu svých známých další zájemce o amatérskou fotografii. Později přeložili své schůzky do kavárny „U Karla IV.“ a začali již rokovati o stanovách příštího klubu a o pracovních místnostech.

Myšlenka byla proměněna v čin 19. srpna 1889 na schůzi v Měšťanské besedě, kde se sešlo 17 pražských amatérů a založili Klub fotografů amatérů v Praze. Nebylo jistě náhodou, že k ustavení klubu došlo právě v den padesátého výročí zveřejnění vynálezu fotografie.

Hrstka účastníků ustavující valné hromady byla rozmnožena písemnými členskými přihláškami dalších pražských a venkovských amatérů, takže po založení klubu vykazoval členský seznam prvních 30 členů, kteří si rozdělili úkoly a za vedení starosty architekta Vratislava Pasovského se dali s chutí do práce. Vyhledali starý opuštěný atelier v nádvoří domu č. 8 v Bartolomějské ulici, najali jej a zařídili v něm první klubovní domov. Byl skromný, ale obětavostí a prací členů byl upraven a zařízen tak, že se v něm mohl rozprout život prvního sdružení českých fotografů amatérů.

Takový byl počátek klubu, který se od r. 1902 nazývá Českým klubem fotografů amatérů v Praze a jenž v nepřetržitém sledu padesáti let vykonal mnoho neocenitelné práce pro rozvoj a dnešní dokonalost naší amatérské fotografie.

Vnitřní život jeho naplněn byl nepřetržitou prací pro zdokonalení členů ve fotografii kursy, odbornými přednáškami na členských schůzích a okružními obrazovými mapami pro venkovské členy. Navenek se projevovala práce klubu pořádáním fotografických výstav a dia-positivních projekčních přednášek.

Po prvé vystoupil klub na veřejnost pracemi některých svých členů na Zemské jubilejní výstavě v r. 1891. Tehdejší jejich práce nemohli bychom ovšem srovnávati s dnešními pracemi amatérů, neboť tehdy byly požadavky, kladené na výstavní fotografie, velmi skromné.

Brzy však vynořila se mezi členy klubu myšlenka, pořádati vlastní výstavy fotografií, na něž by byly připuštěny jen fotografie s určitou estetickou hodnotou. Takovému požadavku ovšem ještě nevyhovovala první členská výstava, uspořádaná v r. 1895 v místnostech restaurace „U Choděru“. Teprve velká výstava, pořádaná v r. 1897 ve velkém sále dnešního Slovanského ostrova, přinesla první ukázky české obrazové fotografie amatérské od Ludvíka Pinky, O. Šeteleho a K. Dvořáka.

Pak následovaly výstavy v Umělecké Besedě, v Národním domě na Vinohradech, ve škole u sv. Vojtěcha a několik interních výstav v klubovních místnostech s pracemi různé úrovně. Na nich se objevili noví pracovníci A. Vyšata, Dr. L. Komrs, J. Petrák, Dr. K. Schnurpfeil, V. J. Bufka a sl. Jirečková. Předválečné období bylo uzavřeno velkou výstavou, uspořádanou v r. 1911 v atelieru nového paláce Lucerny, s vynikajícími pracemi A. Vyšaty,

L. Čadského, Fr. Drtikola, Aug. Škardy a V. J. Bufky

Za války byla činnost klubu velmi omezena. Sotva však byly překonány nejtěžší chvíle prvních válečných let, projevila se činnost klubu znovu dvěma úspěšnými výstavami v r. 1917 a 1918, na nichž dominovaly práce R. Veverky a některých nových členů klubu.

Třicáté výročí svého života oslavil klub jubilejní výstavou v r. 1919, jež obsahovala již mnoho prací nových členů, jako M. Schubertové, A. Schneebergera a jiných. Výstavě byl dán zvláště slavnostní ráz tím, že při její příležitosti byl uspořádán sjezd českých fotografů amatérů a založen Svaz českých klubů fotografů amatérů 8. prosince 1919. V období let 1920 až 1927 bylo málo členských výstav; byly však na nich práce nejmladších členů klubu, jako J. Sudka, R. Tichavského a Jar. Fabingera. Zato bylo několik výstav jednotlivých vyspělých pracovníků klubu (Ing. J. Krupky, Dr. L. Komrse Dr. J. Lauschmanna a Dr. D. J. Růžičky).

Počínaje r. 1928 pořádá však ČKFA pravidelně každým rokem členské výstavy, které počtem i dobrou úrovní prací řadí se k nejlepším fotografickým výstavám v Praze pořádaným.

Členové klubu nezapomínali ani na propagaci české fotografické tvorby v cizině. Již v r. 1898 zúčastnili se výstavy v Nancy a dvě léta poté vystavili 16 obrazů na světové výstavě v Paříži v r. 1900, kde získali K. Dvořák, Frič a Málek, B. Mayer, L. Pinka, B. Svoboda a O. Šetele stříbrnou výstavní plaketu. Výdaje za tuto expozici postihly těžce klubovní finance a proto bylo upuštěno na delší čas od podobných podniků. Avšak brzy po skončení světové války začali členové ČKFA zase hojně obesílati mezinárodní výstavy v cizině a vytrvali v této akci až do poslední doby.

Pojítkem mezi členy klubu a prostředkem k zvýšení úrovně prací venkovských členů, kteří jinak nemohli bráti podíl na klubovním životě, byly okružní obrazové mapy. Myšlenka obrazových map zrodila se již v r. 1893 a klub vypravil nejen 25 obrazových map vlastních, nýbrž zúčastnil se čestně také všech okruhů obrazových map svazových.

Instituce obrazových map byla v r. 1918 doplněna zřízením okružní čítárny obrazových časopisů pro venkovské členy klubu a předplatitele Fotografického obzoru.

Velkých zásluh získal si ČKFA pořádáním projekčních přednášek dia-positivních, jejichž myšlenka vznikla v klubu dlouho před tím, než se této akce ujaly jiné korporace. Od r. 1900 až do let dvacátých tohoto století zhotovili jich členové klubu přes 100 a sami je doprovázeli slovem. Tyto přednášky měly vždy dobrý zvuk nejen v Praze, nýbrž i na českém a moravském venkově, kde povzbuzováním národního nadšení a lásky k vlasti vykonaly mnoho záslužné práce na poli kulturním. Nejúspěšnější byly přednášky členů K. Dvořáka, Beneše, Brože, Černohorského, Koska, Mrskoše a R. Špillara.

Mezi členy ČKFA bylo od počátku mnoho amatérů venkovských, kteří toužili po zprávách o pokrocích fotografie a podnikách klubu. Proto hned po svém založení hledal správní výbor klubovní orgán. Našel jej ve Fotografickém věstníku, založeném v r. 1890 firmou B. Goldwein v Praze.

Po krátkém čase rozešel se však klub s vydavatelem Fotografického věstníku a založil v r. 1893 vlastní časopis „Fotografický obzor“. Svědčí o neobyčejné energii a houževnatosti tehdejších vůdců českých amatérů, že se k tomuto kroku rozhodli v době, kdy organizovaných amatérů bylo sotva 150 a finanční prostředky nedávno založeného klubu byly jistě velmi nepatrné. Ale pracovitostí a obětavostí členstva podařilo se časopis udržeti a tak osudy Fotografického obzoru byly po 37 let těsně spojeny s osudy ČKFA. Posouditi význam Fotografického obzoru pro klub dovedou jen ti, kteří poznali tehdejší naprostý nedostatek české odborné literatury.

Na stránkách a v obrazových přílohách Fotografického obzoru zachycen je postupný vývoj nejen klubu, nýbrž i celé české amatérské fotografie. Díky obětavosti členstva a zásluhou svých redaktorů Fr. Dvořáka, Fr. Mrskoše a Aug. Škardy vyrostl Fotografický obzor již za vydavatelství ČKFA ze skromného klubovního časopisu na reprezentační měsíčník českých amatérů, s četnými ukázkami současné fotografické tvorby.

S historií ČKFA spojena je také historie české amatérské fotografie estetické. V době založení klubu a dlouhý čas po tom byla v cizině ideálem amatérů umělecká fotografie, založená na malířském obraze a jeho kompozici. Také první průkopníci naší obrazové fotografie, vyšli z řad členstva klubu, považovali tento druh fotografie za nejvlastnější obor své práce. Z tohoto nazírání vyvěraly časté diskuse o umělecké fotografii, které zabývaly mnohou stránku Fotografického obzoru a vyvrcholily v anketě, uspořádané na toto téma v r. 1907.

V pozdějších letech byli však mnozí nadaní pracovníci plně zabráněni pořádáním projekčních přednášek, takže se nemohli zabývat řešením současných problémů estetické fotografie. Teprve mladá generace, nastoupivší do řad členů ČKFA po světové válce, začala si intenzivněji všimati stavu tehdejší obrazové fotografie. A následek toho byl, že se obrátila proti dosud obvyklým námětům obrazové fotografie, proti používání tvárných procesů, a propagovala „čistou“ fotografii, a brom jako její vyjadřovací prostředek.

Později přišla k nám z ciziny „nová věčnost“, a na krátký čas uchvátily některé pracovníky klubu. Příliš se však nerozšířila, ani hlouběji nezakotvila, takže za krátko vymizela, zanechávajíc po sobě jen zájem o krásu

detailu a úzký výřez, který poskytl členům klubu další možnost vývoje.

Výstavy ČKFA, který si i po založení Svazu udržel vedoucí úlohu v české amatérské fotografii, ukazovaly, že jeho členové měli vždycky živý zájem o nové fotografické směry a ideje. Každý fotografický směr našel mezi nimi zastánce a pracovníky, kteří jej dovedli využití k zvýšení úrovně české amatérské fotografie.

Historie ČKFA ukazuje, že jeho dráha byla nepřetržitě vzestupná a bohatá na úspěchy. Pracoval nejen k prospěchu amatérské fotografie, ale v mezích své působnosti zúčastňoval se i národní práce osvětové a vzdělávací.

Mezi svými členy našel vždy schopné a obětavé činovníky, kteří úspěšně překonali překážky a obtíže, jež přinášel vnitřní život klubu, a vedli klub k rozkvětu. V jeho lůně zrodily se akce a instituce, sloužící prospěchu české amatérské fotografie, které se postupem času tak osvědčily, že je mohla převzít a v nich pokračovati dnešní ústřední organizace našich amatérů, Svaz.

Výsledky své práce sdílel ČKFA ochotně s kluby, které později vznikaly v Čechách a na Moravě, a pomáhal při jejich zakládání a činnosti. Proto kluby rády uznávaly vůdčí úlohu ČKFA, přistupovaly za jeho členy, zúčastňovaly se jeho výstav a přijímaly Fotografický obzor za svůj klubový časopis. Tak již dávno před světovou válkou vykonával ČKFA vlastně funkci ústředí českých amatérů. A když přišla chvíle, neváhal přijíti s návrhem na vytvoření Svazu a odevzdal mu organizační vedení a zúčastnil se svými členy jeho další práce.

Padesát let činnosti klubu znamená mnoho vykonané práce jeho činovníků a členů. Za tu dobu vystřídal se ve vedení klubu 15 starostů, z nichž někteří stáli dvakrát v čele klubu (Dr. L. Komrs, K. Dvořák), 17 jednatelů a mnoho obětavých výborů, z nichž každý podle svých schopností snažil se přispěti k blahu celku.

Je proto na místě, abychom při této příležitosti vděčně a s úctou vzpomněli památky těch průkopníků naší amatérské fotografie, kterým neúprosný zákon přírody nedovolil, aby shlédli výsledek padesátiletého snažení svého klubu, a sklonili se v upřímném obdivu před těmi, kteří mu od prvních začátků až do dnešního dne zachovali členskou věrnost.

Minulost zavazuje a dosažené úspěchy ukládají přítomným povinnost ještě usilovnější práce v budoucnosti.